

Motion till riksdagen

1988/89:Jo64

av Marianne Jönsson och Agne Hansson (båda c)
med anledning av prop. 1988/89:140 om reglering
av priserna på jordbruksprodukter, m.m.

Konsekvenser för Kalmar län

Nära 25% av alla som arbetar i Kalmar län är på ett eller annat sätt beroende av hur lantbruksnäringen utvecklas. Ungefär 25 000 personer i länet har härigenom sin försörjning.

Under den gångna 25-årsperioden har antalet jordbruksföretag halverats i Kalmar län. Det är de mindre företagen i storlek 2–30 ha som minskat. Under 1980-talet har också gruppen 30–50 ha börjat minska.

Inom länet är det stora skillnader hur utvecklingen varit. Emmaboda kommun har mist 2/3 av jordbruksföretagen sedan 1960-talets början. Vimmerby, Hultsfred, Högsby, Nybro och Västervik har tappat 55–60% av dessa under nämnda tid, medan Mönsterås, Borgholm, Oskarshamn och Tvesås har en minskning till ungefär hälften. Längst ner på skalan i fråga om minskning av antal företag ligger Mörbylånga och Kalmar med ca 40%.

I förhållandet till riket har minskningen av arealen varit snabbare i Kalmar län med 17% mot 11% totalt.

Situationen är mycket allvarlig. Enligt gjorda beräkningar kommer sex av tio företag i länets skogsbygder och på norra Öland att ytterligare försvinna om inget görs.

Prisförhandlingarna, GATT-överenskommelsen, de strängare djurskydds- och miljökraven, gödselvärdslagen, avregleringarna, borttagna mjölksubventioner; allt sammantaget gör att jordbruksföretag snabbt kommer att försvinna. Det är dags att välja väg. Om vi ska ha ett levande landskap med öppna ängar och fält måste åtgärder sättas in nu. När åkrarna växt igen och människorna flyttat är det för sent. Ett arealbidrag för kostnader att hålla landskapet öppet bör utgå till aktiva brukare.

Omställning 90

I propositionen om reglering av priserna på jordbruksprodukter föreslås att omställningsprogrammet ska vara avslutat i och med innevarande år. De utlovade fem åren är då visserligen tillända men i förutsättningarna för den politiska överenskommelsen i riksdagen ingick att systemet med ett anställningsprogram skulle utvärderas.

Näringen har solidariskt ställt upp på programmet som omfattat ca 250 000 ha. Spannmålsöverskottet beräknas under år 1988 ha minskat med

ca 700 000 ton. Detta har givit en positiv nettoeffekt för spannmålskassan på ca 150 milj. kr.

Återkomsten av 2 500 000 ha i produktion kommer att vålla näringen stora problem.

I Kalmar län kommer konkurrensutrymmet för *specialgrödor* som lök, bruna bönor bl a att hårdna. Här finns fortfarande ännu täckningsbidrag och man kommer därför att söka sig till dessa grödor, när omställningsprogrammet upphör. Lönsamheten för hela denna odling kommer därmed att minska.

Regeringen måste därför tala om vad arealen ska användas till. Ska det bli skogsplantering som ska gälla i stor utsträckning måste näringen få veta det.

I det nu uppkomna läget borde en ordentlig satsning på bioenergin vara det ur alla synpunkter angelägnaste. Det bästa sättet att satsa på miljön är att satsa på bioenergin.

Jordbruk och miljö

Jordbruket kan hjälpa till att lösa miljöproblemen i andra delar av samhället. En ökad odling av alternativa grödor skulle kunna ge råvaror som kan ersätta fossila drivmedel som diesel och bensin. Biomassa kan också få ökad användning som råvara inom industrin.

Miljövänliga drivmedel

Med en låg inblandning av etanol i bensinen kan vi utnyttja svenska råvaror, svensk industri och samtidigt minska importen av bensin, proteinfoder, stärkelse och andra produkter. 200 000 ha åkermark kan användas för att producera spannmål till etanolframställning. I stället för trädesbruk med bl a kväveurlakning som följd, kan jorden producera råvaror till ett miljövänligt drivmedel.

Redan i dag är etanol väl prövad för låginblandning i bensinen — därmed kan en större del av bilparken köra på blyfritt — enligt energiverkets beräkningar.

På kort sikt kan också taxi, busstrafik med flera fordon som går i tätbebyggda områden gå över till ren etanol — därmed skulle man uppnå stora miljöfördelar i de större tätorterna. På förslag av centern har etanolfrågan utretts. En lokal studie visar att en etanolfabrik med fördel kan lokaliseras i anslutning till Mönsterås Bruk.

För att komma i gång med en fullskalig etanolsatsning måste först etanolen skattebefrias i likhet med andra svenska bränslen. Tyvärr har socialdemokraterna tillsammans med moderaterna och folkpartiet avslagit centerns förslag i den frågan.

Sockerbetsodlingen

I propositionen föreslås en minskning av sockerbetsarealen för 1989 års odling till 50 160 ha. Arealminskningen ska inte beröra odlingen under bruken i Mörbylånga och Roma, vilket ur regionalpolitisk synpunkt är

riktigt. Däremot vidhåller regeringen sin avsikt att på sikt ge utrymme för 10–15-procentig import och därmed sänkt självförsörjning.

En låg självförsörjningsgrad ökar Sveriges importberoende. Redan i dag är Sverige ett av de mest importberoende länderna i Europa. Det finns anledning för riksdagen att slå fast en självförsörjningsgrad på 95% för att göra Sverige mindre sårbart i en krissituation. Hela den svenska sockerproduktionen motsvarar ca 0,3% av världens sockerproduktion på ca 100 miljon ton. Betydelsen för U-länderna av en sänkning av den svenska självförsörjningsgraden motsvarande någon tiondels promille av världproduktionen får inte överdrivas. Ett betydande exportöverskott kommer dessutom alltså jämt från bl a EG.

Centern anser att självförsörjningsgraden bör uppgå till 95%, vilket också tidigare utredningar förordat.

Kostnadskompensationen

Kompensationen ska enligt föredragande statsråd grundas på uppgifter om produktionen från 1988. När det gäller "kobidraget" ska det beräknas per den 1 juli 1988. Inget datum kan vara sämre för mjölkproducenter i vårt län. På grund av liten nederbörd och därmed dåliga sommarbeten förekommer en intensiv höstkalvning i länet.

Den omfattande byråkrati för att dela ut bidragen som kommer att bli följden av det föreslagna systemet ligger fjärran från allt tal om avregleringar. Det måste därför som statsrådet också anför endast betraktas som ett provisorium.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen att som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kostnaden för det öppna landskapet.
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förlängning och utvärdering av omställningsprogrammet för jordbruket — ●omställning 90.
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att självförsörjningsgraden för svensk sockerproduktion bör uppgå till 95%.
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den föreslagna metoden för kostnadskompensation.

Stockholm den 9 maj 1989

Marianne Jönsson (c)

Agne Hansson (c)